

RELLEU COOPERATIU

Breu manual per a la
recuperació d'empreses a
partir de la fórmula
cooperativa

Aquest manual recull les actuacions necessàries per iniciar un procés de recuperació d'empreses a prop del tancament per part de les persones treballadores.

El document resumeix aquelles actuacions necessàries que les persones treballadores han de dur a terme en aquest procés per a crear una cooperativa.

El manual és un resum del "Protocol d'actuació per a l'acompanyament en un procés de recuperació d'empreses per part de persones treballadores", promogut per la Direcció General d'Economia Social, el Tercer Sector i les Cooperatives de la Generalitat de Catalunya, en col·laboració amb els ateneus CoopCamp i Ponent Cooperativa i la realització per part de professionals de Col·lectiu Ronda.

Promogut i editat per:

L'EMPRESA COOPERATIVA

UN MODEL DE CONTINUÏTAT D'UN NEGOCI

Les cooperatives, independentment del sector on estiguin ubicades, són empreses que tenen un format amb una gran capacitat de resistència en temps de crisi. Aquestes tenen com a objectiu principal promoure una economia sostenible, on les persones són les protagonistes i amb especial respecte al medi ambient. Satisfan necessitats socials i generen llocs de treball dignes.

Les empreses organitzades en la forma de cooperatives posen en pràctica valors com el respecte mutu, la solidaritat, la responsabilitat, el treball col·lectiu, l'autonomia i l'autogestió.

La continuïtat dels negocis mitjançant la fórmula cooperativa és una molt bona alternativa, no només per als treballadors i treballadores, sinó també per a les persones empresàries i per al conjunt de la societat, ja que permet el manteniment dels llocs de treball i garanteix la continuïtat de l'activitat econòmica i del teixit productiu, comercial i veïnal.

Sabies que...?

- Existeix una multitud de formats de cooperatives (de treball associat, de serveis, de consumidors i usuàries, agràries, integrals i un llarg etcètera).
- En una cooperativa de treball associat les pròpies persones treballadores són les màximes responsables de la bona marxa de l'empresa, i acorden en assemblea totes les decisions sobre l'organització i el seu personal (jornada, vacances, salaris,...).
- Ser cooperativista és ser empresari, propietari d'una part d'una empresa, compartida amb altres treballadores.

LA DETECCIÓ

DE LA NECESSITAT DEL RELLEU COOPERATIU

A continuació, els quatre supòsits més habituals sobre els quals plantejar una successió d'empreses o la continuïtat d'un negoci:

Empresa amb dificultats: que està tenint problemes pel pagament de nòmines i/o ha desatès obligacions amb proveïdors o bancs, però encara no està en una situació que legalment l'obligui a instar el concurs de creditors.

Empresa en crisi, el concurs de creditors: l'empresa es troba en una situació econòmica límit i no pot fer front als seus deutes i es preveu la seva desaparició per aquest motiu. El concurs de creditors ha de ser acceptat per un jutge i gestionat per un Administrador Concursal.

La jubilació, incapacitat o defunció de la persona propietària: la propietat no pot donar continuïtat al negoci i les persones treballadores agafen el relleu. Per la propietat és garantia de viabilitat i continuïtat. Per a les persones treballadores, una possibilitat de projecció personal i empresarial així com el manteniment dels seus llocs de treball.

La compra de l'empresa: les persones treballadores tenen la possibilitat de fer una oferta per comprar-la i continuar l'activitat com a cooperativa.

Sabies que...?

- Existeixen altres supòsits més enllà dels 4 mencionats.
- La detecció pot sorgir de les pròpies persones treballadores, fins i tot abans que la propietat posi de manifest que existeixen problemes econòmics i/o organitzatius.

L'EMPODERAMENT

OPORTUNITAT DE LES PERSONES TREBALLADORES

El relleu cooperatiu a partir de les persones treballadores ens obre l'oportunitat de sumar les capacitats i experiència de qui millor coneix l'activitat i el sector: les pròpies persones treballadores.

Aquestes persones han de canviar la forma que han tingut de relacionar-se amb la feina fins aquest moment, ja que passaran a assumir majors drets i deures en una estructura organitzativa horitzontal on les persones estan al centre de l'activitat.

A un projecte cooperatiu de relleu empresarial és necessària la creació d'un Grup Motor que lideri aquest procés. Aquest grup hauria d'estar conformat per persones amb diferent experiència, a ser possible, cobrint totes les àrees de coneixement o departaments de l'empresa. En empreses de mida més petita, el Grup Motor pot ser la pròpia Assemblea de persones treballadores.

Sabies que...?

- Quan més pes específic de persones treballadores hi hagi a les diferents àrees de coneixement de l'empresa i quanta més capacitat de lideratge tingui el Grup Motor, més exitós pot ser el procés de transformació.

LA VIABILITAT

EL MAPA QUE GARANTEIX LA SOLVÈNCIA

La confecció del Pla de Viabilitat és fonamental per saber si s'està davant d'un projecte en el que es pot continuar amb l'activitat empresarial.

En aquesta part és molt important comptar amb la complicitat de la propietat i/o de les persones gestores, així com de l'Administració Concursal i el jutge o jutgessa referent, per tal de poder tenir accés a informació rellevant actualitzada.

Per conèixer la viabilitat futura, caldrà analitzar detalladament el compte d'explotació, pla de tresoreria i el balanç de situació (estudiar ràtios d'endeutament, d'equilibri financer, etc.).

També caldrà conèixer i preveure les vendes (i els seus costos relacionats), així com les característiques en que es duren a terme.

Caldrà, en conseqüència, fer un mapa de tots els processos estratègics, fonamentals o de suport, relacionats amb el funcionament de la nova empresa, i que aquest garanteixi la solvència i viabilitat de tots ells.

Sabies que...?

- Als Ateneus Cooperatius existeixen multitud de recursos per a donar suport a la confecció de Plans de Viabilitat, redacció d'estatuts, reglaments de règim intern, i tot allò necessari per donar suport a la constitució d'una nova cooperativa.
- Per donar viabilitat al projecte existeix la possibilitat de capitalitzar l'atur, accedir a préstecs o avals de la banca ètica cooperativa, l'Institut Català de Finances, subvencions públiques, etc.

L'OFERTA

POSAR VALOR A L'EMPRESA

Amb la confecció i estudi del Pla de Viabilitat es comptarà amb els elements necessaris per establir una valoració de l'empresa i, en conseqüència, assignar-li un preu de compra. Per això, caldrà haver tingut en compte també el temps necessari per iniciar la nova activitat i els possibles condicionants sorgits per efectuar el relleu.

En cas de concurs de creditors, al llarg d'aquest procés, haurà calgut mantenir un diàleg fluid en tot moment amb l'Administrador Concursal i el Jutge assignat, cosa que permetrà que aquest conegui l'interès de les treballadores en el relleu cooperatiu, cosa que facilitarà el procés.

Sabies que...?

- Les persones sòcies cooperativistes, en algunes circumstàncies, poden capitalitzar l'atur (cobrar tot l'import meritat d'una sola vegada) si aquest import està destinat a l'aportació inicial com a sòcia.
- Les persones treballadores tenen l'avantatge de poder utilitzar els deutes que l'empresa té amb elles en concepte d'indemnització, per exemple, per configurar la seva oferta.
- L'oferta es pot fer per tota l'empresa o només per una o varies unitats productives de la mateixa.

LA TRANSICIÓ

LA CONTINUÏTAT DE L'ACTIVITAT

Si el projecte de relleu guanya amb l'oferta presentada, s'inicia el període de transició de l'empresa cap al model cooperatiu.

En aquest moment, i com a conseqüència de l'estudi de la viabilitat i possibilitats de la nova cooperativa, les persones treballadores protagonistes del relleu cooperatiu tenen plena consciència i coneixements sobre aquest nou format empresarial i els nous drets i deures. És el moment de continuar l'activitat empresarial en el nou format cooperatiu.

Prèviament, s'hauran confeccionat els Estatuts i el Reglament de Règim Intern, documents imprescindibles per a la nova constitució i que deixaran constància de les normes comunes de les quals les persones sòcies es dotaran a sí mateixes.

Sabies que...?

- La fase de transició entre l'antiga i la nova propietat ha de ser el més curta possible, per garantir que hi hagi les menys afectacions productives, comercials, administratives... possibles. Per això és molt recomanable que no s'aturi l'activitat.

ON AMPLIAR INFORMACIÓ. XARXA D'ATENEUS COOPERATIUS

Els Ateneus Cooperatius de Catalunya són espais de trobada i serveis de referència al territori per fomentar l'economia social, solidària i cooperativa, en el marc del Programa d'Economia Social promogut pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya.

La Direcció General d'Economia Social, el Tercer Sector i les Cooperatives està fent una aposta clara per la promoció de la sobirania econòmica territorial des dels Ateneus Cooperatius. Un dels eixos principals d'aquests ateneus és la detecció precoç de potencials projectes de continuïtat empresarial, ja sigui per crisi de l'empresa o per jubilació de la propietat.

Ateneu Cooperatiu de l'Alt Pirineu i Aran
Consell Comarcal del Pallars Jussà
c. Soldevila, 18. 25620 Tremp
Telèfon 973 65 01 87
www.acapa.cat

Ateneu Cooperatiu del Barcelonès Nord
GRAMEIMPULS Centre d'empreses Can Peixauet
Av. Generalitat, 99-101, 08923 Santa Coloma de Gramenet
La sargantana. C/ Sant Sebastià, 2, 08911 Badalona
Telèfon 934 64 22 16
www.ateneubnord.cat | @AteneuBNord

Ateneu Cooperatiu del Baix Llobregat
Consell Comarcal del Baix Llobregat
CN-340, Parc Torreblanca, s/n
08980 Sant Feliu de Llobregat
Telèfon 936 85 24 00 ext. 660
Andrés Andrés Jara
www.ateneucoopbl.cat | @AteneuCoopBLI

Ateneu Cooperatiu del Camp de Tarragona
L'Economat, SCCL
c. Abat Llord, 22 baixos, 43800 Valls
Telèfon 681 623 454
www.coopcamp.cat | @ateneucoopcamp

Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central
Palau Firal - Polígon Industrial Els Dolors
c. Castelladral, 5-7, 08670 Manresa
Telèfon 935 24 16 24
www.coopcatcentral.cat | @CoopCatCentral

Ateneu Cooperatiu Coòpolis – Barcelona
Can Batlló c. Constitució, 19 bloc 8, nau 54 08014 Barcelona
Telèfon 934 32 00 63
www.bcn.coop | @coopolis_bcn

Ateneu Cooperatiu Coopsetània, Alt Penedès-Garraf
c. General Prim, 6
08720 Vilafranca del Penedès
Telèfon 687 611 356
www.coopsetania.coop | @coopsetania

Ateneu cooperatiu del Maresme
Edifici de Café de Mar
c. Santa Rita, 1 08302 Mataró
Telèfon 681 661 453
www.ateneucoopmaresme.cat | @CoopMaresme

Ateneu Cooperatiu La Col·lectiva – Hospitalet
Carrer del Prat, 11, baixos Bellvitge
Telèfon 605329746 / 687878781
www.ateneulh.coop | @la_Collectiva

Ateneu Cooperatiu de Ponent Coopera
Cal Trepà
Av. Josep Trepà, s/n 25300 Tàrraga
Telèfon 664 265 664
www.ponentcoopera.cat | @ponentcoopera

Ateneu Cooperatiu de les Terres de l'Ebre
c. Barcelona, 73 local 43870 Amposta
Telèfon 679 427 800
www.ateneucoopte.org | @ateneucoopte

Ateneu Cooperatiu de Terres Gironines
Av. França, 221 17840 Sarrià de Ter (Girona)
Telèfon 972 405 455
www.ateneucoopgi.org | @ateneucoopgi

Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental
Centre Cívic Alcalde Morera. Plaça Can Palet, 1, 08224
Terrassa
La inmensa. C/ Antoni Cusidó, 49, 08208 Sabadell
Telèfon 937 430 981
www.ateneucooperatiuvalles.org | @AteneuCoopVOcc

Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental
c de Corró, 122 08401 Granollers
Telèfon: 693 827 752
www.ateneucoopvor.org | @ateneucoopvor

ALGUNS RECURSOS

Informes i documents de referència

“Relleu Cooperatiu”. Coòpolis. Barcelona 2018. https://bcn.coop/wp-content/uploads/2018/05/RELLEU-2018_w.pdf

“Passos per a constituir una cooperativa”. Coòpolis. https://bcn.coop/wp-content/uploads/2018/06/Desplegable_Passos_corregit_impemta.pdf

“Guia Pràctica del procés de constitució d’una empresa cooperativa”. Aracoop, 2017 http://aracoop.coop/wp-content/uploads/Guia_practica_constitucio_cooperativa.pdf

Marc legal

Llei 12/2015 de Cooperatives de Catalunya.

Ley 20/1190 de Règim Fiscal de les Cooperatives.

Ley 31/2015 de Mesures de promoció del Treball Autònom i l’Economia Social.

RD Legislatiu 2/2015, de 23 d’octubre, pel qual s’aprova el text refós de la Llei de l’Estatut dels treballadors https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2015/10/24/pdfs/BOE-A-2015-11430-C.pdf

Entitats i Xarxes

Xarxa d’Ateneus Cooperatius: <http://aracoop.coop/ateneus-cooperatius/>

Federació Cooperatives de Treball de Catalunya: <https://www.cooperativest treball.coop/>

XES (Xarxa d’Economia Solidària de Catalunya): <http://xes.cat/>

FESC (Fira d’Economia Solidària de Catalunya): <http://fesc.xes.cat/>

Pam a Pam: mapa de l’ESS a Catalunya: <https://pamapam.org/ca/>

Xarxa Financoop: actors finançament cooperatiu: <http://financoop.org/xarxa-financoop/>

Coop57: serveis financers ètics i solidaris: <https://coop57.coop/>

Fiare, banca ètica i cooperativa: <https://www.fiarebancaetica.coop/>

Gicoop: grup d’inversors cooperatius: <http://gicoop.coop/>

Generalitat de Catalunya. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Direcció General d’Economia Social, el Tercer Sector i les Cooperatives

http://sac.gencat.cat/sacgencat/AppJava/organisme_fitxa.jsp?codi=4910

Aracoop: <http://aracoop.coop/>

Institut Català de Finances: <http://www.icf.cat/ca/inici>

